

El 21 de maig de 2006 naixia l'estat europeu més jove, Montenegro, fruit d'un referèndum, una política esmentada sovint i posada en pràctica poques vegades. El resultat va ser beneït amb la boca xicoteta per la Unió Europea, perquè feia miques la creació de Solana, Sèrbia i Montenegro, que va desaparèixer abans que la gent aprenguera a pronunciar-ne el nom complet sense encallar-se. No havia estat una federació realment viable ni acceptable per cap part. Montenegro, amb poc més de 600.000 habitants, difícilment podia aspirar a un tracte d'igualtat amb Sèrbia, que en té vuit milions. I a l'inrevés: Sèrbia se sentia (sovint, amb raó) lligada, en moltes de les seues decisions, per la paritat artificial i quasi absurda que implicava el contracte de matrimoni imposat per la UE.

No obstant això, Montenegro va resultar ésser un colp més avall de la cintura per al nacionalisme de la Gran Sèrbia. Havien acusat els croats de pro-nazis, els bosnians d'ésser el cavall de Troia de l'islamisme al cor d'Europa, els albanokosovars de terroristes demogràfics, però què podien dir dels seus cosins germans, els seus companys d'armes des de temps immemorables fins a la caiguda de Milosevic (per cert, d'origen montenegrí). De fet, encara que el 63% de la població de Montenegro es declara ètnicament montenegrina, només el 22% reivindica el seu idioma matern com a montenegrí. La resta, consideren que és "serbi de dialecte iekavski".

La partida de Montenegro va ser la pinzellada final que va donar al desmembrament de Iugoslàvia un aire de fugida de Sèrbia. Eslovènia i Sèrbia no sentien gaire afinitat mútua, i la separació no va ser gaire traumàtica. La relació amb Croàcia es podia veure com l'encarnació de l'expressió francesa de *bonne guerre*, materialitzada en una lluita per la dominació i el repartiment de les despulles de la Federació Iugoslava, principalment de Bòsnia, la identitat de la qual negaven. De la mateixa manera com neguen els crims i la neteja ètnica que van configurar l'actual aspecte d'aquest país tan malparat. La marxa de Macedònia es mitigava amb un *suport fratern* en totes les

Srdjan Darmanovic, 46 anys, politòleg, catedràtic de la Universitat de Podgorica (Montenegro), president del CEDEM (Centre per a la Democràcia i els Drets Humans), membre de la Comissió de Venècia, analista polític per a la premsa de Podgorica i de Belgrad, ha acceptat d'oferir-nos un poc d'informació sobre el seu país.

L'exemple reeixit de Montenegro

desgràcies, fins i tot durant el règim de Milosevic. Però trobar-se abandonats pels montenegrins va ser el súmmum, per als nacionalistes serbis.

—Hi ha la identitat montenegrina?

—És una pregunta delicada, i tributària de lectures. Moltes coses ens uneixen amb els serbis, i la coexis-

tència a l'ex-Iugoslàvia ha esborrat certes fronteres. Ara bé, hi ha una clara tradició històrica d'estat montenegri. De fet, és l'únic país balcànic que va escapar-se de l'imperi otomà. Però les coses no són mai tan senzilles. N'hi ha prou amb l'exemple dels reis de la dinastia montenegrina més important: tan aviat hi trobem panserbis declarats com fomentadors de la identitat autòctona, segons les afinitats personals. En la història més recent, durant el règim de Milosevic, hi va haver un tomb important pel que fa al percentatge de població que es declarava sèrbia. Ara les coses han canviat. Jo crec que el fet de disposar d'un estat propi encoratjarà encara més aquesta última tendència.

—**La independència de Montenegro és en part resultat de la crisi arran de la desintegració de l'ex-Iugoslàvia, i la resposta donada per Belgrad a aquesta crisi. En una democràcia funcional, el desig de**

separació hauria tingut la mateixa força?

—És una aspiració que no va minvar ni tan sols durant l'època més democràtica que ha viscut Sèrbia els darrers temps, amb Zoran Djindjic al capdavant. Però és cert que la política de Belgrad ha contribuït poderosament a enfortir el sentiment d'identitat diferent. Considereu, per exemple la situació present: el govern de Belgrad és democràtic —almenys triat democràticament—, i el Parlament serbi vota una llei de doble nacionalitat brindada a tots els serbis, independentment del país on visquen. És una provocació oberta cap a tots els països veïns...

—**Una de les opinions expressades sovint pels analistes polítics espanyols per a mostrar la seua oposició de principis a la independència montenegrina era que esdevindria un niu de maffiosos...**

—No s'ho havien inventat ells. No era sinó el ressò de la propaganda de Belgrad. Sí que hi ha màfies a Montenegro, sí que hi ha corrupció, però ni més ni menys que a Sèrbia, Kosovo, Macedònia, Albània, Croàcia... És significatiu que totes aquestes afirmacions hagen cessat amb la independència. Personalment, crec que el crim organitzat va perdent terreny a Montenegro, però tampoc no ha desaparegut. Allò que ha desaparegut és l'interès a demonitzar Montenegro.

—**Què ha portat la independència? Es viu millor?**

—Sí. El canvi no és bruscat, però moltes coses van millorant. No sé les xifres exactes en aquest moment precís, però crec que la desocupació ja ha baixat a un 10%, que és molt diferent de la nostra situació anterior.

—**A què és degut això?**

—Inversions, perquè la política econòmica s'ha aclarit i la legislació s'ha adaptat amb més precisió a les nostres condicions. Hi ha especulació immobiliària i de terres, però també molta creació d'ocupació. El nostre llast eren les grans empreses de l'època comunista, que s'han tornat més flexibles en privatitzar-se. La UE ens ajuda i ens assessora, fins al punt que la gent del carrer parla del govern de Brussel·les, referint-se al de Podgorica.

—**Per cert, com valoreu la influèn-**

cia de la UE en el procés d'independització de Montenegro?

—La UE hi va posar totes les traves possibles, però una vegada encarats al fet consumat de l'expressió popular referendada democràticament, ho va assumir i el tracte ha canviat radicalment. Ara ens sentim emparats per la UE.

—**I què pot oferir Montenegro, a banda les platges?**

—El turisme és, en efecte, la nostra millor carta. I no sols la costa, sinó també les muntanyes, representen un potencial valuós. Però també disposem d'una de les millors reserves d'aliments naturals i ecològics d'Europa, unes fonts d'aigua excel·lents. Naturalment, és qüestió de gestionar hàviament aquests béns. Fins i tot s'han descobert reserves de petroli i gas sota la mar Adriàtica. Ara es valora si és viable d'explorar-les.

—**Creieu que hi ha cap mínima possibilitat que els països de l'ex-Iugoslàvia s'associen, siga en pla econòmic, siga en pla polític?**

—Home, som massa petits —nosaltres i els altres— per a ser competitiu a Europa. Per força ens necessitem mútuament. A més, hi ha les afinitats culturals, lingüístiques... Però l'experiència passada ha estat massa traumàtica per a permetre res que vaja més enllà.

—**Centrant-nos en el present de Montenegro: quin és el grau d'integració de les minories ètniques?**

—Respecte a això, em sent feliç de poder afirmar que és el millor dels Balcans. Pot servir d'exemple que totes les nostres minories ètniques s'han declarat a favor de la independència, per bé que sovint aquestes franges de població temen un procés com aquest. Què voleu que us diga? Només el 50% d'albanesos de Montenegro voten els seus partits ètnics. Els altres dipositen la confiança en els partits mixtos, supraètnics. I som només en el primer any d'experiència d'estat, quan encara podria haver-hi desconfiances.

—**Llavors, creieu que Montenegro és una success story?**

—De moment, sí. Espere que sapiguem mantenir aquest rumb.

Gani Jakupi

